

مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ۱۳۸۹

زینت محبی^۱ معصومه رامبد^۱ فاطمه هاشمی^۱ دکتر حمیدرضا محمدی^۲ گیتی ستوده^۱ شهلا نجفی دولت‌آباد^۳
^۱ مربی گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شیراز ^۲ استادیار گروه ارتوپدی، ^۳ مربی گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

مجله پزشکی هرمزگان سال شانزدهم شماره پنجم آذر و دی ۹۱ صفحات ۴۲۱-۴۱۵

چکیده

مقدمه: آموزش بالینی نقش مهمی در برنامه دانشجویان پرستاری دارد. برخی عوامل می‌تواند کیفیت یادگیری دانشجویان در محیط‌های بالینی را تحت تأثیر قرار دهد. هدف از این مطالعه، تعیین مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۸۹-۱۳۸۸ بوده است.

روش کار: این پژوهش، یک مطالعه توصیفی است که در سال ۸۹-۱۳۸۸ انجام گردیده است. کلیه دانشجویان رشته کارشناسی پیوسته پرستاری دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز که در زمان انجام پژوهش دارای واحد کارآموزی بودند، به عنوان واحدهای پژوهش انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه دو قسمتی پژوهشگر ساخته بود که بخش اول آن شامل اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم مشکلات آموزش بالینی را در حیطه‌های مختلف در برمی‌گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها به کمک نرم‌افزار SPSS و با بکارگیری روش‌های توصیفی و آزمون‌های تی مستقل و آنالیز واریانس انجام گردید.

نتایج: بیشترین عامل بروز مشکل در کارآموزی بالینی از نظر دانشجویان، عوامل مربوط به استاد بوده است. سایر عوامل به ترتیب شامل عوامل محیطی، ماهیت پرستاری، سیستم آموزشی، مهارت دانشجو، عوامل مربوط به بیمار و عوامل فردی بوده است. از میان گویه‌های مختلف این عوامل، گویه‌هایی مثل وضعیت روحی دانشجو، تبعیض بین دانشجویان پرستاری با سایر رشته‌ها در بخش، نامناسب بودن شیوه ارزشیابی، نگرانی از ابتلا به بیماری‌های عفونی و واگیردار، ابهام در مورد پرستاری به عنوان حرفه آینده، ناکافی بودن دانش بالینی و اهمیت ندادن به نظرات دانشجویان در برنامه‌ریزی جهت کارآموزی بوده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه از دیدگاه دانشجویان، عوامل مربوط به استاد بیش از سایر موارد در بروز مشکلات آموزش بالینی تأثیر داشته است، بنابراین لازم است اساتید و مدرسین در خصوص ارتباط با دانشجویان، توجه ویژه داشته باشند و به علاوه در فرم‌های ارزشیابی نیز بازنگری صورت گیرد.

کلیدواژه‌ها: مشکلات - آموزش - دانشجویان - پرستاری

نویسنده مسئول:
شهلا نجفی دولت‌آباد
دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه
علوم پزشکی یاسوج
یاسوج - ایران
تلفن: ۰۹۸ ۹۱۷ ۳۴۱ ۲۰۴۷
پست الکترونیکی:
shahlais@yahoo.com

دریافت مقاله: ۸۹/۱۱/۲۶ اصلاح نهایی: ۹۰/۴/۱۱ پذیرش مقاله: ۹۰/۴/۲۰

مقدمه:

می‌دهد. ارتقاء کیفیت آموزش بالینی می‌تواند موجب تربیت پرستارانی با کفایت و حرفه‌ای در حیطه‌های مختلف بالینی گردد (۲). یکی از مواردی که می‌تواند کیفیت آموزش را در دانشجویان این حرفه تحت تأثیر قرار دهد، مشکلاتی است که دانشجو در محیط کارآموزی با آن دست و پنجه نرم می‌کند. این مشکلات دانشجویان پرستاری را دچار استرس شدید کرده و بروز

آموزش بالینی از ارکان مهم فعالیت دانشکده‌های پرستاری و مامایی است. در این نوع آموزش، دانشجو در تعامل با مربی و محیط، مفاهیم آموخته شده را در حیطه عمل بکار می‌گیرد (۱). در واقع آموزش بالینی فرآیندی است پویا که بیشتر از نیمی از زمان آموزش دوران تحصیل دانشجویان پرستاری را تشکیل

فاطمه (س) شیراز وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شیراز که در زمان انجام پژوهش دارای واحد کارآموزی بودند، جامعه پژوهش را تشکیل دادند و تمامی دانشجویان در دسترس که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند، مورد بررسی قرار گرفتند. لازم به ذکر است که دانشجویان کارشناسی پیوسته در نیمسال دوم ۱۳۸۸-۱۳۸۹ شامل ۴ گروه در ترمهای ۲، ۳، ۴ و ۵، ۶ بودند که به ترتیب در هر گروه ۴۰، ۳۲، ۴۰، ۶۳ نفر بودند و جمعاً ۱۷۱ دانشجویان مورد مطالعه قرار گرفتند که ۱۳۰ پرسشنامه توسط دانشجویان کامل گردید و تحویل داده شد.

ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه پژوهشگر ساخته دو قسمتی بود که بخش اول آن شامل اطلاعات دموگرافیک نمونه‌ها (سن، جنسیت، محل سکونت، محل کارآموزی، ترم تحصیلی و شغل پدر) بود و بخش دوم مشکلات آموزش بالینی را در حیطه‌های فردی، محیطی، عوامل مربوط به استاد، بیمار، ماهیت پرستاری، مهارت دانشجو و سیستم آموزشی بررسی می نمود. پرسشنامه دارای ۶۵ گویه بود و بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی زیاد (۴) تا بی‌تأثیر (۰) درجه‌بندی گردید و امتیاز کسب شده در محدوده (۱۴۰-۰) دسته‌بندی شد. نمره بالاتر هر عامل نشانگر تأثیر بیشتر آن در بروز مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری بوده است. ابزار مورد نظر بصورت خود ایفا اجرا گردید و تکمیل آن حدود ۱۵ دقیقه طول می‌کشید.

اجرای تحقیق، پس از کسب اجازه و جلب همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه و دانشکده پرستاری مامایی حضرت فاطمه (س) انجام شد. لازم به ذکر است که زمان جمع‌آوری اطلاعات آخرین روز کارآموزی هر بخش بود و بسته به مکان کارآموزی دانشجویان ممکن بود در یکی از مراکز آموزشی درمانی (نمازی، شهید فقیهی، شهید چمران، شهید رجایی، قطب‌الدین و حافظ) کارآموزی خود را سپری می‌کردند. پژوهشگر طبق برنامه قبلی در محل کارآموزی دانشجویان حاضر شده و در مورد هدف انجام پژوهش اطلاعات لازم را در اختیار دانشجویان قرار می‌داد. سپس از واحدهای مورد پژوهش اجازه نامه کتبی دریافت نموده و از آنها درخواست می نمود که پرسشنامه‌ها را در همان مکان پر کرده و به پژوهشگر تحویل دهند. لازم به ذکر

مشکلات روحی - روانی مثل اضطراب و افسردگی را در پی خواهد داشت (۳). موارد متعددی می‌تواند سبب بروز مشکل در این حیطه و در نتیجه بروز استرس در این افراد شود که بعضی از آنها احتمالاً در کلیه دانشجویان این رشته مشترک بوده که ریشه در ماهیت حرفه پرستاری دارد (۴) و برخی نیز در محیط‌های آموزشی مختلف می‌تواند متفاوت باشد (۵).

نتایج حاصل از مطالعات نشان داده است که وجود مشکلات متعدد از جمله ناهماهنگی بین دروس نظری و کار بالینی، مشخص نبودن اهداف آموزش بالینی، محیط پرتنش، تمایل کمتر مربیان با تجربه برای حضور در محیط‌های آموزشی بالینی، واقعی نبودن ارزشیابی‌ها و کمبود امکانات رفاهی و آموزشی از جمله موانع دستیابی به اهداف آموزش بالینی است (۶). علاوه بر این، برخی از دانشجویان معتقدند نداشتن فرصت لازم برای انجام شیوه‌های استاندارد و نامناسب بودن شرایط و موقعیت‌های بالینی مطابق با اصول تئوری از عوامل دیگری است که می‌تواند آموزش بالینی را دستخوش اثرات منفی خود نماید (۷).

نتایج مطالعه‌ای در هنگ کنگ نشان داده است که فقدان دانش و مهارت‌های حرفه‌ای مهمترین مشکلات آموزش بالینی از نظر دانشجویان بوده است (۸). نتایج مطالعه اوانس و کیلی در ایرلند نیز حاکی از آن بود که از نظر دانشجویان، معاینه بیمار و عدم هماهنگی بین دروس تئوری و عملی مهمترین مشکل در محیط بالین بوده است (۹).

با توجه به اهمیت نقش آموزش بالینی در شکل‌دهی مهارت‌ها و توانمندی حرفه‌ای دانشجویان پرستاری و با عنایت به اینکه اولین قدم جهت ارتقاء کیفیت برنامه پرستاری، شناخت مشکلات بالینی دانشجویان است (۱۰)، این مطالعه با هدف تعیین مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۸۹-۱۳۸۸ انجام شده است.

روش کار:

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی - مقطعی است که در سال ۸۹-۱۳۸۸ انجام گردیده است. در این پژوهش متغیر مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری مورد سنجش قرار گرفت. کلیه دانشجویان کارشناسی پیوسته پرستاری مشغول به تحصیل در دانشکده پرستاری و مامایی حضرت

دانشجو ($1/44 \pm 1/31$) و نداشتن اعتماد به نفس ($1/38 \pm 1/12$) نشان می‌دهد که این دو عامل بیشتر از سایر موارد در بروز مشکلات آموزش بالینی از نظر فردی اثر داشته‌اند.

جدول شماره ۱- میانگین و انحراف معیار امتیازات مربوط به مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه شیراز (۱۳۸۸-۸۹)

عوامل مشکلات آموزش بالینی	میانگین	انحراف معیار
فردی	۱۰/۲۷	۶/۵۵
محیطی	۲۰/۱۵	۹/۴۵
استاد	۲۵/۶۷	۱۰/۸۶
بیمار	۱۲/۵۱	۶/۱۸
ماهیت پرستاری	۱۷/۰۰	۸/۱۵
مهارت دانشجو	۱۴/۳۵	۷/۲۵
سیستم آموزشی	۱۵/۸۸	۶/۸۹

بیشترین میانگین امتیاز در میان عوامل محیطی، مشکلات آموزش بالینی مربوط به تبعیض بین دانشجویان پرستاری با سایر رشته‌ها در بخش ($2/60 \pm 1/47$) و پس از آن نبود اتاق کنفرانس ($2/09 \pm 1/35$) بوده است.

بیشترین میانگین امتیاز در میان عوامل مربوط به ماهیت پرستاری «ابهام در مورد پرستاری به عنوان حرفه آینده» ($2/22 \pm 1/42$) و پس از آن نگرانی از تأثیر ماهیت رشته پرستاری بر زندگی خانوادگی ($2/20 \pm 1/50$) بوده است. ناکافی بودن دانش بالینی ($2/28 \pm 1/05$) بیشترین میانگین را در میان عوامل مربوط به مهارت دانشجو در بروز مشکلات آموزش بالینی نشان داد و پس از آن ترس از ناشناخته‌ها ($2/20 \pm 1/50$) مهمترین عامل بوده است. از میان عوامل مربوط به سیستم آموزشی، میانگین گویه «اهمیت ندادن به نظرات دانشجویان در برنامه‌ریزی جهت کارآموزی» ($2/42 \pm 1/19$) و پس از آن «پیروی از عادات نامناسب حاکم بر محیط کارآموزی» ($2/17 \pm 1/27$) بیشترین امتیاز را داشت.

نتایج مطالعه نشان داد بین مشکلات آموزش بالینی با متغیرهای جنسیت و محل سکونت فعلی با استفاده از آزمون تی مستقل ارتباط معنی‌دار آماری وجود نداشته است. به علاوه بین سن، ترم تحصیلی، محل کارآموزی و شغل مادر با مشکلات آموزش بالینی نیز تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. اما بین شغل

است پژوهشگر در زمان تکمیل پرسشنامه به منظور پاسخگویی یکسان و یکنواخت به سئوالات احتمالی نمونه‌ها حضور داشت. اعتبار علمی ابزار از طریق روایی محتوی مشخص شد. بدین ترتیب که ده نفر از اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری مامایی یاسوج و شیراز ابزار را بررسی و مورد تأیید قرار دادند. پایایی ابزار با استفاده از روش آزمون مجدد در مطالعه حاضر ($\alpha=0/80$) به دست آمد. لازم به ذکر است که جهت تهیه و تدوین پرسشنامه فوق، از ابزار مشابه‌ای که توسط محبی و سایر همکاران در مطالعه‌ای تحت عنوان «عوامل تنش‌زای محیط بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری مامایی یاسوج» استفاده شده بود، کمک گرفته شد (۱۱). داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید. برای دستیابی به اهداف پژوهش از آمار توصیفی و آزمون تی مستقل و آنالیز واریانس استفاده شد.

نتایج:

نتایج تحقیق نشان داد که بیشتر نمونه‌های تحقیق ($7/64/6$) مونث و در محدوده سنی ۲۱-۲۲ سال ($3/52/3$) قرار داشتند. محل سکونت $3/62/3$ از نمونه‌ها، خوابگاه و محل کارآموزی $4/65/4$ آنها در مرکز آموزشی درمانی بیمارستان نمازی بود. یافته‌ها در رابطه با هدف پژوهش «تعیین مشکلات آموزش بالینی» نشان داد از میان عوامل (فردی، محیطی، مربوط به استاد، بیمار، ماهیت پرستاری، مهارت دانشجو و سیستم آموزشی) مؤثر بر مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان، عوامل مربوط به استاد بیشترین میانگین امتیاز ($86/10/86 \pm 25/67$) و عوامل فردی کمترین میانگین امتیاز ($27/55 \pm 10/27$) را داشته‌اند (جدول شماره ۱). همچنین یافته‌های مطالعه حاضر حاکی از آن بود که در میان عوامل مربوط به استاد، گویه نامناسب بودن شیوه ارزشیابی ($27/42 \pm 1/27$) بالاترین میانگین امتیاز را داشته و پس از آن تذکر مری در حضور بیمار و پرسنل ($34/41 \pm 1/24$) بیشترین تأثیر را از دیدگاه دانشجویان در بروز مشکلات آموزش بالینی داشته است. از میان عوامل مربوط به بیمار، دانشجویان بیشترین امتیاز را به گویه «نگرانی از ابتلا به بیمارهای عفونی و واگیردار» اختصاص داده بودند ($22/28 \pm 1/22$). از طرفی میانگین امتیاز گویه‌های وضعیت روحی

به تأثیر منفی بر میزان یادگیری دانشجویان و بروز استرس اشاره نمود، چرا که در حیطه بالین، یادگیری مهارتها و اجرای شیوه‌های مناسب نیاز به تعامل مستقیم استاد و دانشجو دارد.

از طرفی از میان عوامل مورد بررسی، کمترین میانگین نیز مربوط به عوامل فردی بوده است و از میان گویه‌های مختلف آن گویه «وضعیت روحی دانشجو و نداشتن اعتماد به نفس» بیشترین میانگین را در بروز مشکلات آموزش بالینی به خود اختصاص داده بود. محققین معتقدند کاهش اعتماد به نفس، افزایش خطر مشکلات روحی را در پی دارد (۱۶). کاهش اعتماد به نفس سبب بروز افسردگی و اضطراب شده که این امر بر تفکر دانشجو، یادگیری، عملکردهای بالینی و نحوه انجام کار بالینی اثرگذار می‌باشد (۱۷).

دانشجویان در مطالعه حاضر خاطرنشان کردند تبعیض بین دانشجویان پرستاری با سایر رشته‌ها در بخش از عوامل محیطی بوده است که بالاترین میانگین را در به خود اختصاص داد. این در حالی است که در سایر مطالعات به این نکته اشاره نشده بود. شاید این مسئله در پرسشنامه سایر پژوهشگران مدنظر قرار نگرفته باشد و یا این مشکل برای دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری شیراز بیشتر دارای اهمیت بوده است.

واحدهای مورد پژوهش بیشترین میانگین را در میان عوامل مربوط به بیمار به گویه «نگرانی از ابتلا به بیمارهای عفونی واگیردار» نسبت دادند.

نتایج تحقیق اوانس و کیلی در ایرلند (۲۰۰۴) حاکی از آن بوده است که معاینه بیمار از جمله مهمترین فشارهای عصبی در محیط بالین از نظر دانشجویان بوده است (۹).

ممکن است کمبود آگاهی و دانش در مورد بیماریهای عفونی واگیردار و عدم اطلاعات کافی در مورد پیشگیری از بیماریها و از سوی دیگر کمبود وسایل موجود در بخش‌های بالینی جهت اجرای اقدامات پیشگیری از بیماریها در این خصوص اثرگذار بوده و سبب بروز تنش و نگرانی در دانشجویان و بروز مشکلات آموزش بالینی شده باشد.

ابهام در مورد پرستاری به عنوان حرفه آینده بیشترین میانگین را در میان عوامل مربوط به ماهیت پرستاری به خود اختصاص داده بود. نتایج تحقیقی روی دانشجویان اردنی نشان

پدر و بروز مشکلات آموزش بالینی ارتباط معنی‌دار مشاهده شد ($P < 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری:

یافته‌های مطالعه نشان داد از میان عوامل مختلف مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری، بیشترین میانگین امتیاز، مربوط به عوامل مربوط به استاد بوده است. از میان عوامل مربوط به استاد نیز، نامناسب بودن شیوه ارزشیابی و تذکر مری در حضور بیمار و پرسنل بالاترین میانگین را در بروز مشکلات آموزش بالینی به خود اختصاص داده بود.

نتایج تحقیق ساکی و روهنده (۱۳۸۴) نشان داده است که حتک حرمت مری به دانشجو در حضور سایرین و وجود ارتباط غیرمؤثر بین مری و دانشجو در کارآموزی‌ها از عوامل مهم بروز مشکل و ایجاد استرس در دانشجویان بوده است (۱۲).

نتایج تحقیق تیمینس و کالیسنز (۲۰۰۲) نیز در یافته‌های خود به ارتباط نامناسب بین مری و دانشجویان در بروز استرس دانشجویان اشاره نموده است (۱۳).

هادی‌زاده طلاسان و همکاران (۲۰۰۶) بیان نمودند نامناسب بودن شیوه ارزشیابی اغلب منجر به بروز مشکلات آموزش بالینی می‌شود (۵). نتایج تحقیق امیدوار و همکاران (۲۰۰۵) نیز نشان داد که ۱۴/۵ درصد از دانشجویان از میزان احترام مری نسبت به خود، ابراز نارضایتی نمودند (۱۴).

رفتار بین شخصی، توانایی برنامه‌ریزی، ایجاد آمادگی و توانایی برقراری یک جلسه آموزشی مطلوب از سوی معلم فاکتورهای مهمی است که در امر آموزش دخالت دارد. لازم است که مربیان بالینی در مورد بیماریها، محتوای مطالب، فراگیران، قوانین عمومی آموزش، اهمیت ارائه بازخورد به دانشجو و ارزشیابی اطلاعات کافی داشته باشد. مسلماً در صورتی که مربی بالینی از این ویژگی‌ها برخوردار باشد، آموزش به شیوه مناسب انجام خواهد شد و از بروز مشکلات آموزش بالینی نیز جلوگیری خواهد شد (۱۵). در صورت نادیده گرفتن عوامل فوق‌الذکر و بی‌توجهی مدرسان به تأثیر رفتار خود بر روحیات دانشجو، این مسئله می‌تواند صدمات جبران ناپذیری را بر جای گذارد. از مهمترین آسیب‌ها در این خصوص می‌توان

شاید دیدگاه دانشجو متأثر از عقاید فرهنگی - اجتماعی خانواده و از جمله پدر بوده و باعث تفاوت معنی دار شده است. به هر حال در مجموع می توان گفت که مشکلاتی در آموزش بالینی دانشجویان پرستاری به عنوان یک معضل وجود داشته که می توانند تأثیرات منفی بر کیفیت آموزش و یادگیری آنها داشته باشد. از آنجایی که بسیاری از این مشکلات قابل تعدیل می باشند، ضروری است که مسئولین دانشکده ها، مربیان و دست اندرکاران این رشته از وجود این مشکلات در حیطه آموزش بالینی دانشجویان آگاهی داشته و تمام تلاش خود را در رفع این عوامل بکار گیرند.

سپاسگزاری:

پژوهشگران کمال تقدیر و تشکر خود را از مرکز توسعه و آموزش بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز و معاونت پژوهشی دانشگاه و دانشکده پرستاری مامایی حضرت فاطمه (س) اعلام می دارند. به علاوه از دانشجویان دانشکده پرستاری مامایی شیراز به جهت شرکت در مطالعه تشکر می گردد.

داده است که یکی از علل بروز مشکلات آموزش بالینی در این دانشجویان، نگرانی در مورد آینده شغلی خود بوده است (۱۸). از میان عوامل مربوط به مهارت دانشجو، ناکافی بودن دانش بالینی بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده بود. نتایج مطالعه ای در هنگ کنگ که به منظور تعیین میزان فشارهای عصبی و روحی دانشجویان پرستاری توسط کریستین و همکاران انجام گردید، نشان داده است که فقدان دانش و مهارت های حرفه ای مهمترین عامل فشارهای عصبی و روحی، از نظر دانشجویان بوده است (۸). همچنین محققین بر این باورند که بین اطلاعات و عملکرد بالینی ارتباط وجود دارد (۱۹). اهمیت ندادن به نظرات دانشجویان در برنامه ریزی جهت کارآموزی بیشترین میانگین را در میان عوامل مربوط به سیستم آموزشی نشان داد.

نتایج تحقیق عابدینی و همکاران نیز مؤید این یافته بوده و بیان نموده است که اکثریت دانشجویان، اهمیت ندادن به نظرات دانشجویان در برنامه ریزی جهت کارآموزی را در بروز مشکلات بالینی بسیار مؤثر دانسته اند (۶). به علاوه یافته های مطالعه نشان داد بین شغل پدر و دیدگاه دانشجویان در رابطه با مشکلات آموزش بالینی ارتباط وجود داشت و این تفاوت بین شغل آزاد و مشکلات آموزش بالینی بیشتر بود. در این زمینه

References

منابع

- Hendrichs TJ, Crosby DM, Mooney DC. Education in critical care nursing: a new beginning. *Intensive and Critical Care Nursing*. 1995;11:93-99.
- Shahbazi L, Salimi T. The nursing and midwifery students view of status of clinical education. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*. 2000;8:97-103. [Persian]
- Pryjmachuk S, Richards DA. Mental health nursing students differ from other nursing students: Some observations from a study on stress and coping. *Int J Ment Health Nurs*. 2007;16:390-402.
- Urden LD, Stacy KM, Lough ME. Text book of critical care nursing. Philadelphia: Mosby Press; 2000: 870-873.
- Hadzade F, Firouzi M, Shamaieyan Razavi N. Nursing and midwifery students perspective on clinical education in Gonabad University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006;5:71-78. [Persian]
- Aabedini S, Aabedini S, Aghamolaii T, Jomeazade A, Kamjo A. Problem of clinical education in viewpoint of nursing and midwifery students of Hormozgan nursing and midwifery of medical sciences. *Journal of Hormozgan University of Medical Sciences*. 2008;4:249-253. [Persian]

7. Dehghani K, Dehghani H, Fallahzadeh H. The educational problems of clinical field training based on nursing teachers and last year nursing students view points of Shahid Sagoughi Nursing & Midwifery University. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5:25-33. [Persian]
8. Chan CK, So WK, Fong DY. Hong Kong Baccalaureate nursing students' stress and their coping strategies in clinical practice. *J Prof Nurs*. 2009;25:307-313.
9. Evans W, Kelly B. Pre-registration diploma student nurse stress and coping measures. *Nurse Educ Today*. 2004;24:473-482.
10. Hasan Pour Sh, Bani S. The viewpoint of midwifery students about clinical education problems in Tabriz University. 7th national congress on education: 2005 Nov 12-15: Tabriz, Iran. [Persian]
11. Mohebbi F. Factors related to stress in clinical education environment from the view point of nursing student in nursing and midwifery of Yasouj University. 10th national congress on education in Shiraz: 2009 May 5-7: Shiraz, Iran. [Persian]
12. Saki M, Rohandeh M. Studying the stressor factors of clinical practical of nursing from the view point of nursing students and practical solutions regarding the improvement of the quality of clinical education. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5:169-174. [Persian]
13. Timmins F, Kaliszer M. Aspects of nurse education programmes that frequently cause stress to nursing students -- fact-finding sample survey. *Nurse Educ Today*. 2002;22:203-211.
14. Omidvar SH, Bakouii F, Salimian H. Problem of clinical education in viewpoint of midwifery students of Babol Nursing and Midwifery of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5:18-23. [Persian]
15. Kilminster SM, Folly BC. Effective supervision in clinical practice setting: a literature review. *Medical Education*. 2000;34:827-840.
16. Ni C, Liu X, Hua Q, Lv A, Wang B, Yan Y. Relationship between coping, self-esteem, individual factors and mental health among Chinese nursing students: a matched case-control study. *Nurse Education Today*. 2010;30:338-343.
17. Melo K, Williams B, Ross C. The impact of nursing curricula on clinical practice anxiety. *Nurse Education Today*. 2010;30:773-778.
18. Mrayyan MT. Nursing practice problems in private hospitals in Jordan: Students' perspectives. *Nurse Education in Practice*. 2007;7:82-87.
19. Coderre S, Jenkins D, Mclaughlin K. Qualitative differences in knowledge structure are associated with diagnostic performance in medical students. *Adv Health Sci Educ Theory Pract*. 2009;14:677-684.

View point of the nursing students on challenges in clinical training, Shiraz, Iran

Z. Mohebbi, MSc¹ M. Rambod, MSc¹ F. Hashemi, MSc¹ H.R. Mohammadi, MD² G. Setoudeh, MSc¹
Sh. Najafi Dolatabad, MSc³

Instructor Department of Nursing¹, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. Assistant Professor Department of Orthopedics²,
Instructor Department of Nursing³, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, Iran.

(Received 15 Feb, 2011 Accepted 11 Jul, 2011)

ABSTRACT

Introduction: Clinical training plays an important role in nursing students curriculum programs. Some factors could affect negatively on the learning quality in clinical setting. The aim of this study was to determine the challenges of clinical training based on view point of nursing students of Shiraz University of medical sciences.

Methods: This research is a descriptive study carried out in 2010. All nursing students of Shiraz University of medical sciences who had practical course participated in the study. Data was collected by using a two part questionnaire including demographic information and clinical training challenges. Collected data was analyzed with descriptive statistics, independent-t and ANOVA tests.

Results: The most factors creating challenges in the clinical fields were related to their instructors. Other factors included environmental, nursing nature, educational system student's skill, factors related to the patients and their own personal factors. Psychological situation of student, discrimination between nursing students with other fields in the ward, improper method of evaluation, anxiety of being affected to infectious and communicative diseases, doubt about nursing as future profession, insufficiency of clinical education were the other most important factors in the field.

Conclusion: Factors related to instructors were more important than other factors in creating problems of clinical training. It is necessary to pay special attention to the students and also revise evaluation methods.

Key words: Problems - Education - Students - Nursing

Correspondence:
Sh. Najafi Dolatabad, MSc.
Faculty of Nursing & Midwifery,
Yasuj University of Medical
Sciences.
Yasuj, Iran
Tel: +98 917 341 2047
Email:
shalaiiss@yahoo.com